

Den nordiske voksenlærer

– en kortlægning af kompetencekrav til voksenlærere og uddannelsesmuligheder inden for det voksenpædagogiske område i de nordiske lande

Gennemført 2011 af NCK i samarbejde med NVL's netværk

Debat og formidlingsseminar 22.maj.2012
Øget kvalitet gennem udvikling af voksenlærerens kompetencer

Baggrund for den nordiske kortlægning

- **NVL har siden 2004 haft fokus på kompetenceudvikling af ansatte, der arbejder med voksnes læreprocesser**
- **Tidligere studier bl.a. BABAR, BAEA, Alphine, "Innovative læreprocesser i praksis"**
- **"Voksenlærer" dækker et bredt felt af formidlere, undervisere, vejledere, konsulenter mv.**

Formelle kompetencekrav til voksenlærere

Der er forskelle mellem landene. Generelt er:

- Høje formelle fag-faglige krav
- Formelt krav om almen pædagogisk kompetence
- Der er stort set ingen formelle krav til voksenpædagogiske kompetencer for voksenundervisere
- Bemærkelsesværdigt: at der ikke er krav til voksenpædagogiske kompetencer, jf. nordiske læreruddannelser med aldersspecialisering, forskning

*Er der brug for særlig voksenpædagogisk kompetence?
Stilles der særlige krav til arbejdet med voksnes læreprocesser?*

Synspunkter fra skolelederne

- Et lignende mønster i forhold til kompetencekrav kan spores i interviewene. Nogle mønstre kan relateres til de lande og sektorer lederne repræsenterer.
- Fag- fagligheden vurderes som den vigtigste kompetence for voksenunderviseren
- Fokus på enten almenpædagogik eller voksenpædagogik varierer, men de fleste skoleledere udtrykker behov for almenpædagogisk kompetence.
- Lederne udtrykker samtidigt at den voksne deltager har karakteristika, der kræver en særlig pædagogik og didaktik rettet mod voksne
- Flere af skoleledernes argumenter kan genfindes i nyere nordisk voksenpædagogisk litteratur. (ex. Larsson 2006, Wahlgren 2010)

Synspunkter fra skolelederne

Det er vigtigt, at voksenlæreren er i stand til at

- **Inkludere og bruge voksne deltageres livs- og arbejds erfaringer**
 - **Respektere voksne deltagere som voksne og skabe en ligeværdig relation**
 - **Skabe et læringsmiljø, hvor alle kan lære af hinanden**
 - **Arbejde med heterogene grupper og bruge deltagernes forskellighed som ressource**
 - **Bruge erfarings- og dialogbaserede arbejdsformer**
 - **Genkende og relatere til voksnes modstandsformer**
 - **Forstå og have kendskab til aktuelle vilkår på arbejdsmarkedet**
 - **Kunne gennemføre realkompetencevurderinger (validering)**
 - **Være fleksible og kunne agere på forskellige læringsarenaer**
 - **Kunne udvikle undervisningsmateriale målrettet en voksen målgruppe**
-
- **Nogle personlige karakteristika blev fremhævet som vigtige: autenticitet, robusthed, entusiasme, lydhørhed, hensigtsmæssig kommunikation**

Faglig viden Færdighed og "kunnen" Personlige kompetencer

Faglig viden og kunnen må suppleres med evne til at

- **bruge varierede arbejds- og undervisningsformer**
- **bevare nærvær, fleksibilitet og kontakt**
- **agere i kontekster, der forandrer sig (forstyrrelseskompetence)**
- **møde heterogene grupper (kulturforståelse)**

Erfaringsbaseret, kontekstuel viden
Emotionel, kognitiv, kropslig
(Phronesis)

Anbefalinger

- **At sikre**
 - Muligheder for at "øve" gøre sig erfaringer med ny praksis indenfor eksisterende uddannelser. (praksistræning)
 - Styrke sammenhæng mellem teori og praksis i uddannelsestilbud og mellem egen praksis og uddannelse (praksisnær uddannelse)
 - At møde forskellighed: tværsektoriel, -national, og -faglig
 - Forstyrre "comfort zoner"

- At afprøve, gøre sig erfaringer med forskellige:
 - metoder
 - måder at agere i / bruge rum i undervisningslokaler
 - læringsmiljøer, læringsarenaer

Anbefalinger

og NVL's videre arbejde

- Udvikle uddannelsesstilbud som fremmer **gensidig brug af styrker** i forskellige lande og sektorer
- Gennemføre uddannelsen i **autentiske læringsmiljøer**
- **Inspiration** fra og i samarbejde med andre professioner fx. virksomheder, drama
- **Styrke og udvikle netværk** mellem eksisterende uddannelsesudbydere (tværsektoriel)
- **Nye uddannelsesstrukturer** Netværk, tematiserede "forsknings" cirkler
OSAAVA, Jämbredd, VUC Nordjylland (udviklingsprojekt på vej)